

Smittskydd: lagstiftning, hälsostatus och utbrottshantering

En överblick

Ny EU-gemensam djurhälsolag

- Kallas Animal Health Law (AHL)
- Består av en förordning (EU 2016/429) och flertalet underakter med olika inriktningar
- Trädde i kraft 21 april 2021
- Bestämmelser flyttat från nationell lagstiftning till AHL
- Innebär bland annat nya/förändrade krav på registrering och godkännande av anläggningar

Djurhälsolagsutredningen

Statens offentliga utredningar

Syftet med utredningen var bland annat:

- Översyn av rådande nationell lagstiftning före 21 april 2021
- Förslag på förändringar i nationell lagstiftning
- Förslag på ny svensk djurhälsolag och förordning

SOU 2020:62

Vad innebär detta i praktiken?

Efter att AHL trädde i kraft den 21 april 2021 är det inte längre möjligt att pröva naturvård och artskydd och smittskydd i ett och samma tillstånd.

AHL ger ingen öppning för att pröva frågor med bäring på naturvård och artskydd.

Det är två separata prövningar där den ena prövningen sker enligt kraven i AHL (smittskydd SJV) och den andra enligt kraven i fiskeförordningen (naturvård och artskydd LST).

Förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen

Från 2 kap, 16 §

Tillstånd till fiskodling får meddelas för viss tid. Tillstånd får inte ges för sådana fiskarter eller fiskstammar som är olämpliga med hänsyn till vattenområdets särart.

Borttaget

Tillstånd får inte heller ges om det finns risk för spridning av smittsamma sjukdomar

Om någon i en dom eller ett beslut i ett mål eller ärende om vattenverksamhet enligt miljöbalken eller motsvarande äldre bestämmelser är ålagd att vidta en åtgärd som kräver tillstånd enligt första stycket, **krävs inte tillstånd till åtgärden.**

Borttaget

skall tillståndsprövningen endast omfatta de villkor som behövs för att förebygga spridning av smittsamma sjukdomar.

Förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen

Tillagt i 2 kap, 16 §

Bestämmelser om registrering och godkännande av vattenbruksanläggningar och om förflyttningar av vattenlevande djur finns också i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa ("djurhälsolag").

Godkännande av anläggningar enligt AHL

Krav på lokaler, utrustning och rutiner dokumenterade i en biosäkerhetsplan.

Biosäkerhetsplanen ska ta hänsyn till den särskilda karaktären hos anläggningen och identifiera riskreducerande åtgärder för varje biosäkerhetsrisk som har identifierats.

Bland annat ska de i biosäkerhetsplanen identifiera hur ett sjukdomsagens kan ta sig in i vattenbruksanläggningen, spridas inom den och överförs från den ut i miljön eller till andra vattenbruksanläggningar.

Anmälningsspliktiga sjukdomar och hantering av dessa

- Anmälningsspliktiga sjukdomar ska anmälas vid misstanke eller konstaterande. Alla innebär inte åtgärd från Jordbruksverket.
- Alla EU-förtecknade sjukdomar och nationella åtgärdssjukdomar är anmälningsspliktiga.
- Vissa anmälningsspliktiga sjukdomar klassas som epizootier. Dessa är allvarliga smittsamma djursjukdomar som kan utgöra ett hot mot människors eller djurs hälsa och hanteras enligt epizootilagen och AHL.
- Vissa anmälningsspliktiga sjukdomar hanteras enligt provtagningslagen och AHL.

EU-förtecknade sjukdomar

EU har en gemensam förteckning över sjukdomar som kan vara en risk för djurs och människors hälsa i hela unionen eller i delar av den. De delas in i olika klasser A-E.

Det finns regler för hur vi ska hantera de olika sjukdomarna om eller när de upptäcks.

A - sjukdom finns inte inom EU och måste utrotas vid påvisande.

B - sjukdom finns inom EU och måste utrotas vid påvisande.

C - sjukdom finns inom EU och medlemsstaterna får bestämma om de ska vidta åtgärder.

D – sjukdom påverkar bestämmelser om förflyttningar in till EU och inom EU.

E – sjukdom ska anmälas, rapporteras och övervakas.

EU-förtecknade sjukdomar

Sjukdom	Kategori	Åtgärd
Epizootisk hematopoiatisk nekros (EHN)	A+D+E	Anmälningspliktig sjukdom
Viral hemorragisk septikemi (VHS)	C+D+E	Epizootisk + anmälningspliktig sjukdom
Infektiös hematopoiatisk nekros (IHN)	C+D+E	Epizootisk + anmälningspliktig sjukdom
Infektion med HPR-deleted infektiös laxanemi virus (ILA)	C+D+E	Epizootisk + anmälningspliktig sjukdom
Infektion med koiherpesvirus (KHV)	E	Anmälningspliktig sjukdom
Infektion med Mikrocytos mackini	A+D+E	Anmälningspliktig sjukdom
Infektion med Perkinsus marinus	A+D+E	Anmälningspliktig sjukdom
Infektion med Bonamia exitiosa	C+D+E	Anmälningspliktig sjukdom
Infektion med Bonamia ostreae	C+D+E	Anmälningspliktig sjukdom
Infektion med Marteilia refringens	C+D+E	Anmälningspliktig sjukdom
Infektion med Taura-syndromvirus	A+D+E	Anmälningspliktig sjukdom
Infektion med yellowheadvirus	A+D+E	Anmälningspliktig sjukdom
Infektion med White Spot Syndrome Virus (WSSV)	C+D+E	Anmälningspliktig sjukdom

Nationella åtgärdssjukdomar

Sjukdomar som Sverige har fått godkänt av EU-kommissionen att hantera

Sjukdom	Åtgärder för respektive sjukdom
Infektiös pankreasnekros (IPN)	Anmälningsskyldig sjukdom för serotyp Ab och epizootisk + anmälningsskyldig sjukdom för andra serotyper
Renibakterios (Bacterial kidney disease, BKD)	Anmälningsskyldig sjukdom
Vårviremi på karp (Spring viraemia of carp, SVC)	Epizootisk + anmälningsskyldig sjukdom

Sveriges hälsostatus

Fristatus: IHN, VHS, ILA/ISA, SVC, IPN (inlandszon)

Utrotningsprogram: BKD (inlandszon), IPN (kustzon)

Sverige har ett bra smittskyddsläge jämfört med många andra länder. Dock (ofta) årliga utbrott av BKD, fåtal av IPN (senast 2019 i kustzon)

Utbrottshantering enligt provtagningslagen

- Jordbruksverket spärrar anläggningen och startar smittspårning.
- Beslut om avlivning/utslaktning fattas.
- Kontaktanläggningar provtas vid behov.
- Utredande veterinär skriver saneringsplan, SJV fastställer den.
- Efter sanering kontrollerar utredande veterinär att rengöringen är tillräcklig.
- Efter saneringen ska anläggningen hållas tom, tid beror på smittoämne.
- Restriktionerna hävs efter slutförd sanering och tomtid.
- Anläggningen hamnar per automatik i högsta riskklass två år.

Utbrottshantering enligt epizootilagen

- Vid misstanke kan veterinär spärra på plats.
- Anläggningen spärras i väntan på provtagning och/eller analysresultat.
- Vid positivt analysresultat startar smittspårning och beslut om avlivning fattas. Vid epizootier gäller stamping-out. Avlivning kan vara aktuellt redan vid misstanke.
- Övervaknings- och skyddszoner upprättas.
- Kontaktanläggningar spärras och provtas.
- Utredande veterinär skriver saneringsplan, SJV fastställer den.
- Efter sanering kontrollerar utredande veterinär denna är utförd korrekt.
- Efter saneringen ska anläggningen hållas tom, tid beror på smittoämne.
- Restriktionerna hävs efter slutförd sanering och tomtid.
- Ekonomisk ersättning för sanering, produktionsbortfall och djurvärde.

Tack för att ni lyssnade!

Några frågor?

